

MEDNARODNO DELAVSTVO OB 1. MAJU 1940

Usoda Jugoslavije v pesteh Italije in Nemčije

ANGLIJA IN FRANCIJA ZAPRETILI, DA
BOSTA BRANILI VSAKO NAPADENO DEŽELO
TUDI NA BALKANU. — MALA SLOVENIJA V
NEVARNOSTI AGRESIJE Z DVEH STRANI

Ko je bil pred kakim letom
dni v Nemčiji sijajno sprejet
jugoslovanski knez Pavle, mu
je Hitler svečano obljubil, da
so meje Jugoslavije nedotak-
ljive.

Zagotovila brez vrednosti

Tudi v Italiji so mu v dragih
ceremonijah na enak način, ka-
kor Hitler, zatrjevali, da bo Ju-
goslavija varna in v prijatelj-
stvu z Italijo tudi uspevala.

Ampak v sedanji dobi so po-
godbe, zagotovila, svečane ob-
ljube in vse take stvari tako
malo vredne, da je škoda pa-
pirja, na katerem so napisane.

Armed ob Sloveniji

Ob jugoslovanski meji blizu
Maribora drži Hitler močno
motorizirano armando, ki nič
kaj ne prira, da je Hitler resno
misil spoštovati meje Jugosla-
vije. Vrh tega ima kakih 300,-
000 mož blizu madžarske meje,
mnogo izmed teh na Slova-
škem, ki je zdaj njegov protek-
torat. Vsač čas lahko poplavi-
jo Madžarsko — tekom noči,
kakor so Dansko, in nato udru-
na Hrvatsko, kjer jih že čaka
"peta kolona" hrvaških faši-
stov za prijateljski sprejem.

Italija na prezi

Italija, zaveznica Nemčije,
je za vpad v Slovenijo prav ta-
ko dobro pripravljena. V Po-
stojni in tam okrog ima veliko
armado, ki bo udarila čim ji bo
ukazano. A povelje za naskok
nike priti. Kajti Italija je med
dvema ognjemeta. Hitlerju je o-
mogočila osvojiti Avstrijo in
Češoslovačko in mu s tem silno
pomagala k moči. V povra-
čilo je dobila edino Albani-
jo, ki jo je siloma zavzela. Vrh
tega ji je Hitler obljubil žrtvo-
vati tirolske Nemce, aka se ne
bi hoteli izseliti v rajh, in s tem

Mussoliniju slovensko zagotovil,
da je sedanja meja med Italijo in
Nemčijo "trajna". Hitler je
seveda legal. Mussolini, pionir-
ski fašist, mu ni verjel. A ven-
dar — dva lopova, ki sicer ne
zaupata drug drugemu, morata
držati skupaj proti "skupnim"
sovražnikom. To so bile one
dne Anglija, Francija in Rusija.

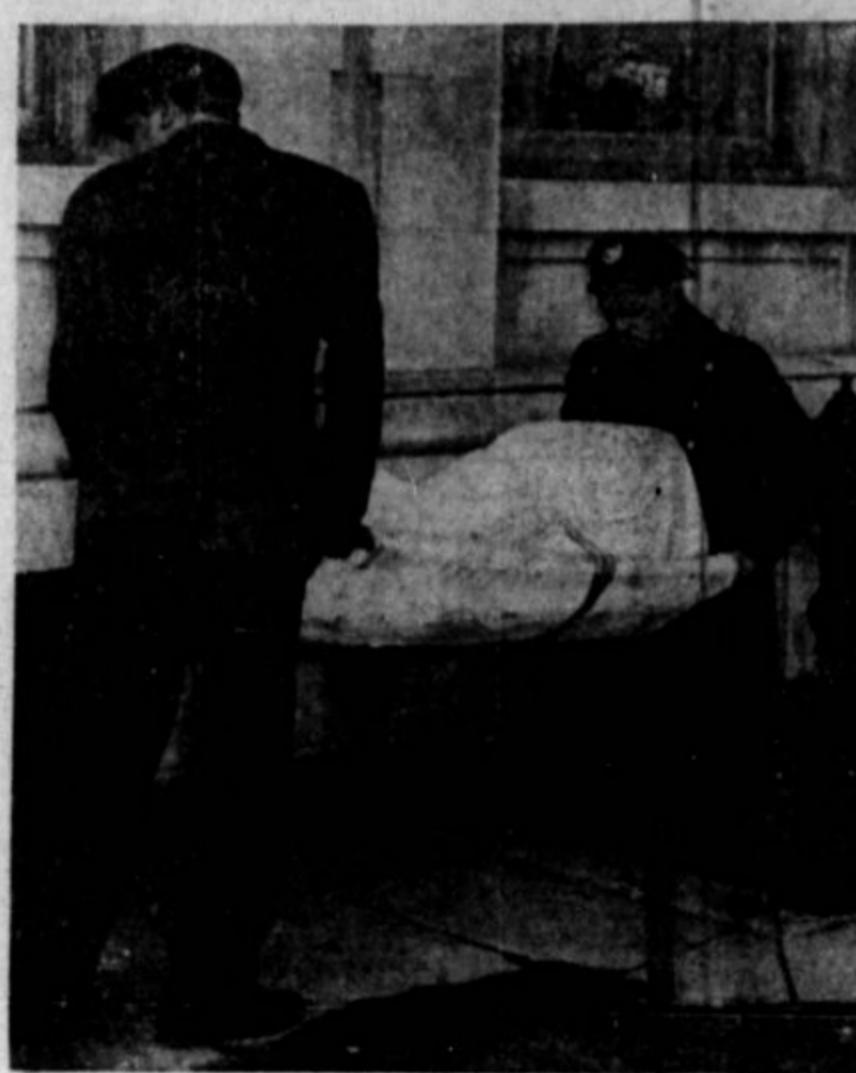
Spletke radi Rusije

Hitlerju se je lani posrečilo
uvidobiti Rusijo stran od obih
zapadnih demokratičnih vele-
sil, a Mussoliniju to ni bilo
všeč. Njegovo imperialistično
političko je to spravilo s tira. Ko
pa se je spet osmelil in zahteval
v takozvanem parlamentu v
Rimu s pomočjo svojih po-
slancev-papig francoske pose-
sti, so v Parizu rekli "ne", na-
to je prišla še vojna, s kakršno
Mussolini ni računal, kajti don-
škal si je, da si je Francija in
Anglija sploh ne upati pod-
veti in zdaj je v zagati. Rusi-
ja sovraži, a Hitler mu je do-
kazoval, da si lahko Italija naj-
več pomaga le, ako se za svoje
tolovajske nakane sporazume
z Rusijo. Torej pojdimo sku-
pj, mu je predlagal. Stalin pa
je med tem izprevidel, da bi
šel za Mussolinija le po kostanj
v ogenj, v Italiji sam pa je bil
papež nasproten, da se bi s Hit-
lerjem in Stalinom zvezal še
Mussolini. Akcija za odprto so-
delovanje med temi tremi dik-
tatorji se torej za enkrat ni po-
sredila.

Zaveznički pripravljeni

Zaveznički računajo na za-
vratnost Italije od vsega po-
četka. V Sredozemskem morju
imajo proti nji pripravljeni
svoje mornarico in ob enem se
zanašajo, da bo njihova bloka-
(Nadaljevanje na 5. strani.)

ANTISEMITSKI BOJ V NEW YORKU

Fašistična organizacija, ki se imenuje Christian Front (podpira jo Coughlin in drugi katoliški duhovni fašistični nazor) je najaktivnejša v New Yorku. Njen cilj je priti na vlad in pomeni z Židi. Zaradi zarotniških prevratnih aktivnosti je bilo 17 vodilnih provokatorjev "krčanske fronte" arstiranih. Z njimi se sedež peča zvezna in newyorka sodna oblast. Eden izmed njih — Claus Gunther Ernecke, star 36 let, se je v svojem stanovanju v Brooklynu obesil. Na sliki vidite, kako so ga mrtvoga odnesli in hile. A boj proti Židom je v New Yorku že bolj vzplamel.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Unija časnikih delavcev (CIO) pri Hearstu je po dolgo-
trajni borbi izvajevala zmago
s pomočjo odloka vladnega delav-
skega odbora (National La-
bor Relations Board). To je bil
enem poraz za unijo AFL, da bi
šel za Mussolinija le po kostanj
v ogenj, v Italiji sam pa je bil
papež nasproten, da se bi s Hit-
lerjem in Stalinom zvezal še
Mussolini. Akcija za odprto so-
delovanje med temi tremi dik-
tatorji se torej za enkrat ni po-
sredila.

Mussolini, ki je nekaj dni
zelo rožjal s pretnjami zavez-
nikom in je bila Jugoslavija že
zelo v strahu za Dalmacijo, se
je spet pomiril. Seveda, predno
dobe čitalatelji te vrstice pred
oči, se lahko dogodi, da bo du-
če zopet rožjal ali podvzel celo
kaj "bliskovitega", ker ga
Hitlerjevi vzgledi mičajo. Ne
misla pa ga izgubiti toliko la-
dij, kot jih je Hitler s svojim
vpadom na Norveško. Neki angleški državnik je Italiji nedavno celo javno namignil, naj
se odloči tako ali tako, kajti se-
deti na plotu ji ne bo dolgo do-
voljeno.

Kongresnik Dies zmerom od-
krije tudi kaj "špasnega". Ta-
ko na primer je odkril načrt
Moskve in Berlina za strmo-
glavljenje sedanje mehiške vlade in ustanovitev nacijsko-
komunističnega režima. Te-
žko, da bi bila Stalin in Hitler
tako tesno skupaj. Res pa je,
da bi nacija radi v Mehiki
sebi naklonjeno vladilo, in res
je tudi, da si jo žele tudi v
Zed. državah. In gotovo je, da
komunisti v Mehiki delujejo v
seglašaju sedanje komunistične
linije v pomoč Hitlerjevi vojni
in v domačem državnik, kakor drugod,
rujejo za ustanovitev svoje
diktature.

Prvotna propaganda v Ze-
dinjenih državah je zanimiva
največ zato, ker je v bistvu in
faktično v pomoč Hitlerju in
njegovemu tretjemu rajhu. Se-
veda je Nemčija v nji pridno
udeležena s pomočjo svojih a-
gentov, pristaev hitlerizmu,
antisemitom in poleg teh upo-
rabila še pacifice in radikalce
ter časopise kot je Chicago Tribune.

Henry Ford je sovražnik uni-
je. Njegove tovarne so še ve-
dno trdnjava odprte delavnice.
Unija avtovih delavcev CIO si
je že veliko prizadevala, da bi
prodrla v njeno obzidje. Ni še
(Nadaljevanje na 5. strani.)

Kdo so v angleškem delu Majskega Glasa?

V angleškem delu Majskega
Glasa je 15 daljših in krajiš-
čih episov. Uredil ga je Joseph
Drasler in napisal vanj več
stvari. O klubu št. 1 ima opis
Frank Zaitz. Drugi sotrudniki
v angleškem delu so Alice Ar-
tach, Ivan Jontez, Oscar Godi-
na, Mary Jugg, Louis Adamič,
Norman Thomas in Travers Clement.

Soc. Zarja gostuje v Bridgeportu

V soboto 27. aprila gostuje
na majski prireditvi kluba št.
11 JSZ v Bridgeportu skupina
20. gevečev in pevki soc. Zarje
iz Cleveland. Nastopijo v dru-
štveni dvorani na Boydsvillu
ob 8. zvečer.

Prvomajska prireditve v Chicagu

Prvomajska manifestacija
socialistične stranke in sorod-
nih organizacij se bo vrnila v
Amalgamated Clothing Work-
ers Center avditoriju na 333 So.
Ashland Blvd. Dvorana omenjene
unije je ena najlepših v mestu. Manifestacijski shod
v njej se vrši v sredo 1. maja ob
7:30 zvečer.

Hoan v kongres?

V Milwaukeeju so socialisti
podvzeli kampanjo za izvolitev
bivšega župana D. W. Hoana
v zvezni kongres.

Gandijeve zahteve po ind- ski neodvisnosti odklonjene

Kakor se gleda nedavno lon-
donsko poročilo, je Velika Brita-
nija zavrnila Vseindški narodni
kongres, ki mu načeljuje
mahatma Gandi, v njegovih za-
htevah po neodvisnosti Indije.
Kako sprejme indški narod to
angleško zavrnitev, še ni zna-
no. Ve se le tečilo, da bo nje-
gova odločitev igrala velik vloga
v teh vojnih časih.

"Prosperiteta" v Italiji

V Italiji sta bila dozdaj dva
brezmesna dneva na teden.
Ampak ker je meseč čedjalje manj, je vladna odredila, da bo
do 24. aprila dalje trije. Od tedaj je vsako sredo, četek
in petek prepovedano pro-
dajati, servirati ali jesti meso.
Ako se pomisliti, da je v Italiji
milijone ljudi, ki ga morda je-
do večjemu enkrat na teden,
si lahko predstavljate, kako
zelo se veča "blaginja" in "živ-
ljenski standard" v deželi, kateri
je Mussolini obetal ne samo
med in mleko, nego tudi ve-
liko mesa.

Ste naročnino že obnovili?

UNIJA AVTNIH DELAVCEV CIO

ZMAGALA

Notranji boj unije avtovih delavcev, ki je končno dovel do
razkola, je prišel do uradne odločitve 18. aprila, ko je bilo
pod vodstvom vladnega delav-
skega odbora (NLRB) dokončano
v vseh delavnicah korpo-
racije General Motors glasova-
ne o vprašanju, dali naj jih
zastopa UAW, pripadajoča k
CIO, ali pa umaja enakega imena,
pričutna k AFL.

Velika večina delavstva pri-
omenjeni korporaciji, posebno
v Detroitu, Flintu, Saginawu,
Lansingu in Pontiacu, kjer je
njene center, se je izrekla za
unijo CIO. Zmagala je v vseh
delavnicah General Motors, ra-

zen v petih, v katerih je prodro-
la AFL. Sedaj so majhne in v
njih je zaposlenih v dobrini sezoni
kakih pet do osem tisoč delav-
cev. To glasovanje med avt-
nimi delavci pri General Motor-
s je bilo torej poraz za AFL.

Vendar pa ima ta izid kakor
vzaka druga stvar tudi drugo
lice. Nad 100.000 delavcev je
glasovalo za CIO, okrog 30.000
za AFL in proti obema unijama
pa precej nad 10.000.

Ako bo unija avtovih delav-
cev AFL še nasprotovala, in če
bodo bossi še izrabljali v boju
roti obema unijama onih de-
beti tisoč delavcev, ki nočejo ne

ene ne druge, bo imela unija

UAW (CIO) težke boje, pre-
dno se bo mogla resnično uve-
ljaviti in v slučaju potrebe pod-
vesti tudi stavke, o katerih bo
že v naprej gotovo, da delavci
v njih ne bodo poraženi.

Izid volitve pri General Mo-
tors je za CIO velik uspeh, a ob
enem tudi velika obligacija.
Kajti delavci v tej industriji
vzliči pogodbam o delovnih
razmerah in mezdah niso pri-
morani spadati v unijo. Tisoči
so se vanjo vpisali, a članarino
od njih je težko kolektati. Pra-
vijo: "On ne plača, pa še jaz
ne bom!" Med premogarji ni
tega problema, ker si je UMW

izvojevala "check-off".
Unija avtovih delavcev ima
bodčnost. Deluje v industriji,
ki je še mlada, a je vzliz temu
ene največjih v deželi.

Zato je za vse in vsem bo v korist,

Demokratične sile v Evropi v težki borbi za ohranitev

NACIZEM S VOJIMI ZAVEZNIKI SMRTNA
SENCA NAD SVOBOIDO. — MIROLJUBNOST
SLABA ZAŠČITA PRED TOLOVAJI. — IZHOD
V DEMOKRACIJO IN MIR JE SOCIALIZEM

Letošnji Prvi maj mednarodno delavstvo ne bo moglo prav-
nati v znemu smagu. Kajti temna senca totalitarizma je
pritisnila na narode v Evropi še jače kakor je ležala na njih
pred lanskim 1. majem.

Hitlerizem s svojimi zaveznički piruje.

Tri škandinavske dežele, ki se so ponašale s skoro da do-
vravno demokracijo, živele v blagostanju in imele delavske vla-
de, so postale ena lansko jesen in dve v tem mesecu žrtve agresi-
vnosti. Četrta izmed njih — Švedska, je izpostavljena enaki
usodi.

Po vseh drugih malih deželah Evrope segajo imperialisti-
čni kremplji totalitarnih držav. Edino zaščito, edino upanje
goje v Anglijo in Francijo.

Mednarodno delavstvo je med dvema ognjemata. Ako je v tej
deželi zmaga Berlin, bo nad vso Evropo in pologoma nad ves-
vjet lega fašistična diktatura. Svobode bo konec za vse, razen
birkratne v službi totalitarnih režimov. Delavce postane kakor
vojak. Vse 24 ur na dan v letu se bo moral s svojo dru-
žino vred ravnati po ukazih. Edina njegova pravica bo ubogati.

Država, ki se označuje za USSR, od katere je delavstvo
tolikov upalo, je v teh usodnih časih s svojo propagando uposlena
v pomoč Berlinu, kajti vse, kar je pod njenim vodstvom, mora
delovati proti "imperialistični vojni" Anglije in Francije, do-
čim Nemčijo zalaže v materialom. V njenih imperialističnih
osvajanjih je ne oboja in ji ne dela ovir. Komunistične stranke
v vseh deželah imajo nalogo delovati proti vsakršni pomoči An-
gliji, Franciji in drugim demokratičnim deželam.

V tem položaju je mednarodno delavstvo v Evropi, ki ve-
ruje v socializem, v katerem bo demokracija dobita vso mogočo
veljavo — primorano ne samo žleti zmaga Angliji in Franciji,
negi jima več ali manj tudi dejansko pomagati, posebno v An-
gliji in Franciji.

Socialistični proletariat v Evropi dobro ve, da se ti dve
velesili ne borita za iste cilje ali namene, ki j

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.

Inozemstvu: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rôkopi in oglasi morajo biti v našem mudi najpozneje do pondeljka po polnoči za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelc
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drader

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

NAŠ PRAZNIK

Dogodi se tu in tam, da tudi praznik ni praznik. Na praznik se človek razvedri, se veseli in pozabi na vsakdanje težave.

Prvi maj za mednarodno delavstvo že dolgo ni tak praznik. Prejšnja svetovna vojna, komunistični razkoli, politična nezrelost delavstva, zmotne posameznih delavskih strank, sedanjih sistemov s svojim izrodkom fašizmom, ogromna gospodarska kriza, brezposelnost in drugi slični pojavi so zadali pokretu množic, ki je deloval ljudstvu v korist, težke rane.

To kajpada ni vzpodbudna ugotovitev. Stara metoda je otrokom skrivati resnico. In ljudskim množicam pa sipati navdušenje.

Nekaj časa to gre. Ampak kadar množica prevaro spozna, se razočara, se pogrežne v leno brezbržnost in končno v mrtilvo.

Vendar smo lahko optimisti. Imamo program, iz katerega morajo črpati celo najbolj reakcionarne stranke, ako nočejo podleži. Vzamejo iz njega sicer le drobce in jih dramatizirajo za svoje dajatve.

Vsi režimi vsepošod posegajo za rešitev samega sebe po socialističnih minimálnih programih. Nekoč je bilo treba borbe, da se jih je smelo vsaj oglašati med ljudmi. Danes jih imajo vse viade pred seboj in dajejo iz njih kolikor smatrajo za neobhodno potrebno, da si podaljšujejo življenje.

Letošnji Prvi maj tudi za našo JSZ ni praznik uspehov, nego bolj dan za razglabljanje, kako premostiti težave, ki so pred nami in so tako opašne. Pred nami so in porazili jih bomo, če bo med nami dovolj smisla za razumevanje svojih problemov, da je dovoljno in odgovornost pri delu.

Pripravljamo se na zbor JSZ in Prosvetne matice. Prične se 4. julija v Clevelandu. Ako hočemo vztrajati in delati kakor doslej, se moramo na zboru sniti le s tem namenom. Nedvomno se to zgodi.

Sovražniki znotraj

Kakor človek lahko sovražnike znotraj svojega sistema v raznih bacilih in boleznih, tako jih ima država, družba, stranke, unije, delavski pokret in narod.

Norvežka, navidezno silno zdrava dežela, jih je imela. Lep z njih pomočjo je Hitlerju uspelo vzeti njena najvažnejša mesta brez šuma kar tekom noči.

Imela jih je republikanska Španija. Ima jih Kitajska.

V Franciji dleujejo pod kriko "radikalizma", miru in protivojne propagande mnogi za Hitlerja.

Španska republika bi imela v vojni s fašisti veliko lagibe stališče, če ji ne bi bilo treba trošiti toliko energij in vsakojaki elementi, ki so se sklicevali na demokracijo in civilne svobodnosti, a v resnicu pa ruvarili, da se jih odpravi.

Peta kolona je povsod. Ni pa povsod nameroma utaknjena od tujih vplivov. Kajti v njej služi veliko tipov ne da bi bili najeti za to. Ti so še posebno nevarni. Nevarni so bili na Norvežem, nevarni so Hrvatski, nevarni so unijam v tej deželi, demokraciji in sploh vsaki skupini, vsakemu društvu in vsaki delavski demokratični organizaciji, ki jih vsled svojih načel in vere v svobodno izražanje tolerira.

Demokracija v malem in velikem se bo morala izpopolniti, da ne bodo svobodnici, ki jih propagira in ščiti, izrabljati služabniki pete kolone nji in prizadetim ljudstvom v pogubu.

Odkrivanje korupcije

Letos je sezona borbe za mandate. Tisti, ki jih še nimajo, "odkrivajo" korupcijo, ali pa se hvalijo, kako uspešno jo pobijajo. Na primer republikanski državni pravnik Dewey iz New Yorka, ki bi rad postal prihodnji predsednik Zedinjenih držav. A ob enem trdijo, da je sedanja politična mašina demokratske stranke najbolj korumpirana v zgodovini te dežele.

To je običajna trditev v vsakem voilinem boju. Čudno je, kako to, da ameriški volilci še niso spoznali, da ogromna večina republikanskih in demokratičnih kandidatov sili s tako vnojem v "politične" službe edno z ambicijo, da si bodo "pomagali" s korupcijo. Obe stranki podpirati sistem korupcije. Obe temeljiti na njemu. V voilnih bojih si jo očitati drugi le za slepi volilcem.

Solidarnost unij v Kenoshi

V Kenoshi, Wisconsin, je blizu dvanaest tisoč unijskih delavcev. Organizirani so v AFL in CIO. Torej se dele, kakor drugod, v dve nasproti si skupini.

Toda v Kenoshi si niso nasproti. Delujejo skupaj vzhod protivnim pritiskom iz glavnih uradov AFL in CIO.

Solidarnost unijskoga delavstva v Kenoshi je zasluga socialistov. Socialisti urejejo skupno glasilo unij in vodijo zadružno tiskarno unjam v korist. Tako bi bilo povsod, če bi socialisti povsod imeli zadosten vpliv.

Principi imajo pravi zarah le, ako ima človek poleg njih tudi dovolj jesti. — Mark Twain.

PRIZOR S KONVENCIJE SOC. STRANKE

PISMO IZ CLEVELANDNA

Piše IVAN JONTEZ

Ko sem zadnjič prejel neobičajno skromno pošiljko knjig Prosvetne matice za klub št. 49, obenem s gojasnikom, da se je drugi del pošiljke na poti iz starega kraja najbrž izgubil, in z zagotovilom, da bo P. M. letos izdala svojo lastno knjigo, da se izogne takim neprilikam, sem se ponovno vprašal:

Zakaj pa tega doslej ni delala, razen v nekaterih izjemanah pred leti? Njena naloga bi vendar moralna biti, skušati izdajati čim pogoste dela naših, ameriško-slovenskih pisateljev (in zakaj ne včas tudi pesnikov?). Naš književni delavec je v tem oziru v docela nezavdajljivem položaju: krajši del se že iznebi, saj imamo Ameriški družinski koleg, Majski Glas in Cankarjev glasnik, boda z daljšimi deli ne ve kam, če jih ne želi dati v dnevni tisk, v katerem so skoraj tako hitro pozabljena kot prečitana. Človek se loti obširnega dela, ga dovrši, potem pa skoraj ne ve storiti drugega z rokopisom kot da ga položi v predel, da se tam na njem nabira prah; ali ga pa delno dovrši, potem pa obupa, ker ve, da ne bo mogel najti založnika, vrže stvar v kak predel in skupaj vse skupaj pozabiti. Ljudstvo, za katero se je stvar pisala, je tako nikdar ne dobi pred oči.

Morda manj stane, če se knjige naroči iz starega kraja. Toda to ne bi smelo odločilno vplivati na P. M., ki je naša domača književna ustanova in bi moralna gledati predvsem na to, da založi dela naših domaćih književnih delavcev.

V naših publikacijah je bilo objavljenih tekmo štet in desetletij mnogo pesmi, ki zasužijo, da bi se ponovno objavile v posebnih zbirki; in od naših pesnikov bi se dobole še druge, neobjavljene pesmi. Kaj bi to reje Prosvetna matica skušala izdati Antologijo ameriško-slovenske poezije? To bi bila zelo hvaljena naloga. Treba pa je pripomniti, da bi se moralno utrjeno in intimno, da se morejo njihine vojaške čete gibati po ozemlju obeh, kakor da bi bili oboji en sam narod.

Balkan je že od nekdaj mednarodno sporno jabolko, ker gredo preko njega važna sestovna trgovska pota, in Italija tudi vedno škili preko Jadranu na Dalmacijo, ki ima za trgovski promet naravnost idealno obalo, dočim je laško jadransko obrežje skalovito in domača nedostopno, za trgovske ladje.

Balkan je predmet raznih političnih in diplomatskih interij v mirem času. In velik ečudež bi bil, če bi se ubranil vojne furije v tem splošnem evropskem vojnem metežu. Za to ni skorob nobenega upanja. In ce ge balkanski državniki gove v svojih srcah, so prejkone v veliki zmoti. — Z. N.

Anton Gorden o prošli konvencijski soc. stranke

Chicago. — V petek 26. aprila bo redna seja kluba št. 1, na kateri bomo čuli važna tajnikova poročila, dalje poročilo o konvenciji Illinoiske socialistične stranke, ki se je vrnila minuto nedeljo, po seji pa bo izvajal svoje vtise s prešle konvencije soc. stranke, ki se je vrnila ta mesec v Washingtonu, Anton Garden. Po svojem referatu bo odgovarjal na vprašanja. Ker je ta predmet za nas vse velikega pomena, je potrebno, da se te seje udeležimo v čimvejšem številu.

Važnost švedske rude

Svedska dobavlja skupno z Norvežko iz svojih rudnikov 10 odstotkov svetovne proizvodnje železa. Vsled tega toliko zanimanje za ti dve deželi.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

VI. IZKAZ

No. Chicago, Ill. Jack Meese \$3.00.
Chicago, Ill. Joseph Kosak \$1.
Frank Peterlin 25c, skupaj \$1.25.

Sharon, Pa. Joseph Cvelbar 60c.

Cleveland, O. John Filipiš \$5; Albin Filipiš \$1; po 25c: John Kos, Joe Durn, Avgust Karc in Joe Spenko, skupaj \$7.00. (Poslal John Filipiš.)

Newburgh, O. Joe Fabjančič 50c.
Moon Run, Pa. Jacob Ambrosich \$1.

Sharon, Pa. Joseph Cvelbar 60c.

Cleveland, O. Nabranco na konferenci klubov JSZ in društva P. M. v Girardu \$7.10. (Poslal John Krembel.)

Detroit, Mich. Klub št. 114 JSZ \$5.00.

Girard, O. Anton Bogolin iz Shadrona, Pa., nabral na konferenci klubov JSZ in društva P. M. \$8.80. (Poslal John Taneck.)

Moon Run, Pa. Lucas Butya 50c.
Skupaj v tem izkazu \$30.15, prejšnji izkaz \$198.73, skupaj \$168.88.

organizacij. Naloga zbiranja in urejevanja teh podatkov je bila izročena meni. Seveda bo potreben sodelovanje tajnikov in drugih članov naših ustanov, da bo podvzetje uspešno izpeljano. Več o tem boste našli v prihodnji številki Glasnika.

V nedeljo dne 28. aprila bo imel Glasnik zopet svoj dan. Tega dne bo namreč dramsko društvo "Ivan Cankar" na održi Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. ponovilo komično igro "Smuk-smuk", v kateri Cankarjeve ustanove. Mnogi clevelandski rojaci so to igro sreči že videli, toda to naj jih ne zadržuje, da se ne bi udeležili te predstave. Korist Cankarjevega glasnika zahteva, da nas pride k predstavi čim več. Če hočemo, da bo revija lahko vršila svoje naloge, jih moramo dati potrebno oporo.

Zahaj pa tega doslej ni delala, razen v nekaterih izjemanah pred leti? Njena naloga bi vendar moralna biti, skušati izdajati čim pogoste dela naših, ameriško-slovenskih pisateljev (in zakaj ne včas tudi pesnikov?). Naš književni delavec je v tem oziru v docela nezavdajljivem položaju: krajši del se že iznebi, saj imamo Ameriški družinski koleg, Majski Glas in Cankarjev glasnik, boda z daljšimi deli ne ve kam, če jih ne želi dati v dnevni tisk, v katerem so skoraj tako hitro pozabljena kot prečitana. Človek se loti obširnega dela, ga dovrši, potem pa skoraj ne ve storiti drugega z rokopisom kot da ga položi v predel, da se tam na njem nabira prah; ali ga pa delno dovrši, potem pa obupa, ker ve, da ne bo mogel najti založnika, vrže stvar v kak predel in skupaj vse skupaj pozabiti. Ljudstvo, za katero se je stvar pisala, je tako nikdar ne dobi pred oči.

Zahaj pa tega doslej ni delala, razen v nekaterih izjemanah pred leti? Njena naloga bi vendar moralna biti, skušati izdajati čim pogoste dela naših, ameriško-slovenskih pisateljev (in zakaj ne včas tudi pesnikov?). Naš književni delavec je v tem oziru v docela nezavdajljivem položaju: krajši del se že iznebi, saj imamo Ameriški družinski koleg, Majski Glas in Cankarjev glasnik, boda z daljšimi deli ne ve kam, če jih ne želi dati v dnevni tisk, v katerem so skoraj tako hitro pozabljena kot prečitana. Človek se loti obširnega dela, ga dovrši, potem pa skoraj ne ve storiti drugega z rokopisom kot da ga položi v predel, da se tam na njem nabira prah; ali ga pa delno dovrši, potem pa obupa, ker ve, da ne bo mogel najti založnika, vrže stvar v kak predel in skupaj vse skupaj pozabiti. Ljudstvo, za katero se je stvar pisala, je tako nikdar ne dobi pred oči.

Zahaj pa tega doslej ni delala, razen v nekaterih izjemanah pred leti? Njena naloga bi vendar moralna biti, skušati izdajati čim pogoste dela naših, ameriško-slovenskih pisateljev (in zakaj ne včas tudi pesnikov?). Naš književni delavec je v tem oziru v docela nezavdajljivem položaju: krajši del se že iznebi, saj imamo Ameriški družinski koleg, Majski Glas in Cankarjev glasnik, boda z daljšimi deli ne ve kam, če jih ne želi dati v dnevni tisk, v katerem so skoraj tako hitro pozabljena kot prečitana. Človek se loti obširnega dela, ga dovrši, potem pa skoraj ne ve storiti drugega z rokopisom kot da ga položi v predel, da se tam na njem nabira prah; ali ga pa delno dovrši, potem pa obupa, ker ve, da ne bo mogel najti založnika, vrže stvar v kak predel in skupaj vse skupaj pozabiti. Ljudstvo, za katero se je stvar pisala, je tako nikdar ne dobi pred oči.

Zahaj pa tega doslej ni delala, razen v nekaterih izjemanah pred leti? Njena naloga bi vendar moralna biti, skušati izdajati čim pogoste dela naših, ameriško-slovenskih pisateljev (in zakaj ne včas tudi pesnikov?). Naš književni delavec je v tem oziru v docela nezavdajljivem položaju: krajši del se že iznebi, saj imamo Ameriški družinski koleg, Majski Glas in Cankarjev glasnik, boda z daljšimi deli ne ve kam, če jih ne želi dati v dnevni tisk, v katerem so skoraj tako hitro pozabljena kot prečitana. Človek se loti obširnega dela, ga dovrši, potem pa skoraj ne ve storiti drugega z rokopisom kot da ga položi v predel, da se tam na njem nabira prah; ali ga pa delno dovrši, potem pa obupa, ker ve, da ne bo mogel najti založnika, vrže stvar v kak predel in skupaj vse skupaj pozabiti. Ljudstvo, za katero se je stvar pisala, je tako nikdar ne dobi pred oči.

Zahaj pa tega doslej ni delala, razen v nekaterih izjemanah pred leti? Njena naloga bi vendar moralna biti, skušati izdajati čim pogoste dela naših, ameriško-slovenskih pisateljev (in zakaj ne včas tudi pesnikov?). Naš književni delavec je v tem oziru v docela nezavdajljivem položaju: krajši del se že iznebi, saj imamo Ameriški družinski koleg, Majski Glas in Cankarjev glasnik

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Najbolj prometen kraj Ljubljane je Frančiškanski most. Od kar so po dolgih letih dokončali poglabljanje Ljubljanske, so k staremu frančiškanskemu mostu dodali še dva. Srednji je za ulično železnicu, avte in vozove, stranska dva pa za pešce. V jutranjih urah so cestna križišča tukaj tega mosta, posebno še pred frančiškansko cerkvijo, tako živa, da če bi solil Ljubljano po njih, bi mislil, da ima najmanj pol milijona ljudi.

Na nekdanjem "ribjem trgu" ob Ljubljani, tik Frančiškanskega mosta, prodajajo zdaj rože. Včasi smo nosili tja prodajati otroci z Barja na postne dneve žabje kraće. Ribji trg — zdaj ga imenuje Cankarjevo nabrežje, mi je postal v spominu tudi zato, ker sem se tam pri Rebeku učil par dni za ključnico. A ko mi je učenec, ki je postal z mojim prihodom prednik, pokazal takoj prvo jutro štiri ali pet parov čevljev, če to čiščenje bo sedaj tvoje delo, par ur pozneje pa me je gospodinja pozvala lupiti krompir, sem "ključnico" na ribjem trgu obesil na klin.

Frančiškanski most je glavna vez med desnim in levim bregom Ljubljance. Od magistrata do mosta z Mestnega trga, Starega trga, ulice, ki se imenuje Pred Škofijo, Cankarjevega nabrežja, Nabrežja 20. septembra in vseh sosednjih ulic in trgov desnega dela Ljubljane.

V ulicah zraven Pogačarjevega in Vodnikovega trga, tik cerkevni poslopji ljubljanske stolnice so branjevke, ki prodajajo moko, pšeno, ješprejn, kavo in sponh vse kar spada v to stroko živil za ljudi, ptiče in živino.

Sla sva potem na Vodnikovem trgu. Ko sem bil otrok, je tu stalna grščica. Po potresu so to in več drugih poslopij podprtih in kraju dali ime Vodnikov. Tudi Vodnikov spomenik stoji tu. Trg je dokaj prostoren in dopoldne poln klopi, po katereh načinajo kmetje in vrtnarji vsake jutro svoje jerbase in košare sočivja, sadja, rož, pa tudi jajca, kokoski in zajice se dobijo. Glavna tržna dneva sta sreda in sobota in tedaj je tode posebno živahno, kajti sadže prinašajo na ta dneva tudi kmetje z oddaljenih krajev.

Tik Vodnikovega trga je Krekov trg in pred njim mestni dom, kjer je glavni stan ljubljanskih gasilcev. Prodajajo ničesar na njemu, pač pa je tu vsako jutro mnogo konj z vozovi, ki so pripeljali sočivje na Vodnikov trg in čakajo povratka domov.

"Glej, striček in tetka!" je vzkliknil mali moj nečak Ego, ki je s sestrico Malči prodajal ob počitnicah solato, jabolka, kumare, čebulo in kar še drugo, je pridelala njuna mama. Blizu zraven sta prodajali sočivje žena mojega brata in njeva hčerka Marči. Pridelovalci sočivja v okolicih velikih mest prodajajo to, kar imajo, direktno odjemalcem. Prekupcev je malo in še tisti so večinoma reweži. Pravijo jim branjevke in branjevci. Vendar pa je pridelovalce tudi tam rewež, direktne odjemalce.

Dobro, ali pogledava v ljubljanske mesarske in sadne stojnice?" Angelja jih je nekaj videla na njenem potovanju že drugod. Muhe, ose, čmrlji, čebele in druga golazan, ki se je pasla na njih, so ji vzele vesele drenjanja med "štanti".

kakor ameriški farmar, ki tarina, da za pridelke dobri komaj toliko, kolikor njega stanejo, ne da bi mu bilo plačano tudi delo. Vrh tega so davki, davki taki in taki, treba plačati za prostor na tlu, mitnino, če je pridelovalec izven mestnih mej in tako tudi sedaj za "reberca" in take stvari ne ostane kaj prida, kakor ni takrat, ko sem našim jaz pomagal pri tem poslu. Na boljšem so že toliko, da so dolgove poplačali in da se otrokom moje sestre in brata godi boljše nego se je nam.

Sočivje in sadje na trgu je sveže. Ampak če ne prodajo? Stojnice s sadjem imajo sicer strehe, a sedeži se v par dneh v poletni vročini vendarle sparijo, da izgube užitnost. Sočivje, kolikor ga kmetje ne more prodati, pa odpeljejo domov in ga dobre prasiči za hrano.

"Tam, vidiš, ob Ljubljani, je pa 'mesarski plac,' sem rekel ženi, ko si ogledala ves Vodnikov trg in govorila z domačimi ljudmi in tudi druge vprašala to in ono."

Kraj, kjer so mesarske stojnice, se imenuje Šolski drevoredni. Dolgo je tega, kar jih nisem videl. In sem rekel ženi, da so od tedaj kako izboljšane. Začudila se je. "Kaj so bile kdaj slabše?"

One dni je mesar razgrnil vsako jutro svojo "portable" mizo in razložil po nji mesnine, večje kose pa obesil na kljuko. Po njih so se pasle muhe in druga leteča mrčes. Ljudje so bili tega navajeni in menda niso porajitali. Meni na primer niti na misel ni prišlo, da bi moglo biti drugače, ker nisem nikoli niti boljšega videl in se mi je med temi stojnicami pod košatim drevjem ob Ljubljani zdelo kar prijetno.

(Dalje prihodnjič.)

Program majske proslave klubu "Naprej" št. 11 JSZ

Bridgeport, O. — Spored, ki ga privedi klub Naprej št. 11 JSZ v soboto 27. aprila v društveni dvorani na Boydsville-Bridgeport, je sledeči:

Prvi voditelj programa pozdravi navzoče v imenu kluba in drugega zavednega delavca v tem okraju.

Akron, O. Od tu je postal dva oglasa Maks Kotnik in zraven naročil 35 iztisov Majskega Glasova.

Detroit, Mich. John Zornik je postal 2 naročnini in še štiri oglase za Majski Glas, Joseph Klarich pa je postal naročilo za Majski Glas in \$5 podpore listu ob klubu št. 114 JSZ. Dne 5. maja bo klub praznovan 35-letnici Proletarca. Proslave se udeleži tudi pisek teh vrstic.

Arma, Kans. Tone Shular je postal še 5 naročnin in zagotovil, da se v kratkem oglaši s prispevki za klub št. 21 ter več drugimi recimi.

Chicago, Ill. Upravnik je dobil 4 naročnini, Joseph Oblak pa 2 in 3 oglase za Majski Glas. Koliko je upravnik dobil oglase ne bo tu navajal, ker bodo razvidni iz Majskega Glasova. Rečem le, da bi jih bilo lahko več, ko bi bilo več sodrovov pri volji pomagati pri tem delu.

Girard, O. John Kosin je postal svoj oglas Majskemu Glasu in pomagajo starejšim njenim močem nadaljevati njen delo na glasbenem in delavskem polju. Uverjeni ste lahko, da vas bo petje te skupine nadve zadovoljilo. Užitek, ki ga boste deležni, vam ostane v spominu.

Pridite ob času, da ničesar ne zamude, kajti spored se pride točno ob 8.

Ob enem naj bo to res majsko slavlje v duhu Karla Markske, ki je klical, "delavci vseh dežel, združite se!"

Po končanem sporedu se pride, plesna zabava, na kateri bo igral omenjeni Simčičev orkester lepe melodije valčkov in polk, da se boste dahnko tudi v tem oziru po domače razvedrili.

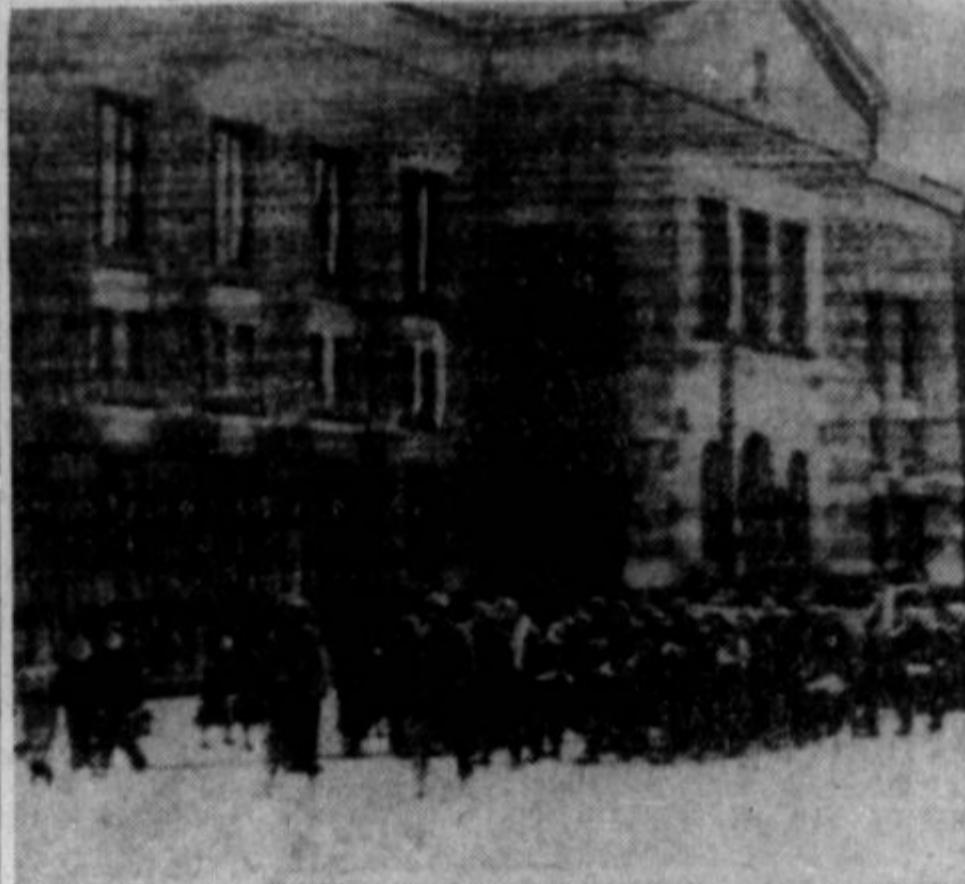
Za odbor kluba,
Joseph Sney, tajnik.

Američani na Škandinavskem

Na Norvežkem, Danskem in Švedskem je bilo v začetku Hitlerjevega vpada v prvi dve deželi okrog 3,300 ameriških državljanov. Mnogo izmed teh se jih je od tedaj s pomočjo ameriške vlade vrnilo.

Johnstown, Pa. John Lan-

NORVEŽANI SE ŠE ČUDIJO!

Ne le ostali svet, še posebno Norvežani so se začudili, ko so zgodaj zjutraj 9. aprila ugledali v svojih obrežnih mestih nemške vojne ladje in na ulicah pa nemike čete. Gornje je prizor iz omenjenega jutra v glavnem mestu Oslo. Valed pomoči izdajalcev so nemike čete zagospodavale v njemu v par urah.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Sygan, Pa. Lovrenc Kavčič je bil v agitaciji za oglase v Majski Glas izredno priden. Poslal je še dva, vseh skupaj enajst.

Milwaukee, Wis. Mary Michelčič je poslala osem naročnin in 14 pozdravnih oglasov.

Pomagala je pri pridobivanju drugih oglasov. O volitvah pravi, da jih je izid sicer nekoliko poparil, ob enem pa dal poguna za novo delo. Socialisti smo vajeni zmag, pa tudi porazov.

ker vemo, kakšna je ljudska mentaliteta in da ne gre vse

gladko naprej kot bi si želeli.

Smo pa tudi prepričani, da bo končna zmaga na naši strani,

ker je to zgodovinska nujnost.

V Milwaukeeju bomo še pokazali svetu, kaj zmore delavska

zavest! Z oglasi je bil agilen tudi Lenard Alpner, poslal jih je 22 in dve naročnini.

Akron, O. Od tu je postal dva oglasa Maks Kotnik in zraven naročil 35 iztisov Majskega Glasova.

Detroit, Mich. John Zornik je postal 2 naročnini in še štiri oglase za Majski Glas, Joseph

Klarich pa je postal naročilo za Majski Glas in \$5 podpore listu ob klubu št. 114 JSZ. Dne 5. maja bo klub praznovan 35-letnici Proletarca. Proslave se udeleži tudi pisek teh vrstic.

Arma, Kans. Tone Shular je postal še 5 naročnin in zagotovil, da se v kratkem oglaši s prispevki za klub št. 21 ter več drugimi recimi.

Chicago, Ill. Upravnik je dobil 4 naročnini, Joseph Oblak pa 2 in 3 oglase za Majski Glas.

Koliko je upravnik dobil oglase ne bo tu navajal, ker bodo razvidni iz Majskega Glasova.

Rečem le, da bi jih bilo lahko več, ko bi bilo več sodrovov pri volji pomagati pri tem delu.

Girard, O. John Kosin je postal svoj oglas Majskemu Glasu in pomagajo starejšim njenim močem nadaljevati njen delo na glasbenem in delavskem polju. Uverjeni ste lahko, da vas bo petje te skupine nadve zadovoljilo. Užitek, ki ga boste deležni, vam ostane v spominu.

Pridite ob času, da ničesar ne zamude, kajti spored se pride točno ob 8.

Ob enem naj bo to res majsko slavlje v duhu Karla Markske, ki je klical, "delavci vseh dežel, združite se!"

Po končanem sporedu se pride, plesna zabava, na kateri bo igral omenjeni Simčičev orkester lepe melodije valčkov in polk, da se boste dahnko tudi v tem oziru po domače razvedrili.

Za odbor kluba,
Joseph Sney, tajnik.

Iz Johnstowna, Pa.

Geo. Raspotnik, dolgoletni naročnik in pionir v naši okolici, zvest somišljenik našega gibanja, je že nad 6 tednov v bolnišnici (Mercy Hospital). Je težko obolel. Ker je bil trdne narave, upamo, da okreva. On je predsednik društva Adria št. 3 SNPJ. Prijatelji naj ga obišejo. — A. V.

Izkaz prispevkov za Prosvetno matico

V fond Prosvetne matice so vplacača društva, klub JSZ in druge organizacije v mesecih januar, februar in marec 1940 kon sledi:

Številka in kraj društva	Vsota
2, SNPJ, La Salle, Ill.	\$ 6.00
3, SNPJ, Johnstown, Pa.	6.00
5, SNPJ, Cleveland, O.	12.00
6, SNPJ, Morgan, Pa.	6.00
7, SNPJ, Claridge, Pa.	2.00
8, SNPJ, So. Chicago, Ill.	6.00
12, SNPJ, Bridgeport, O.	6.00
14, SNPJ, Waukegan, Ill.	12.00
16, SNPJ, Milwaukee, Wis. (za 1939)	12.00
23, SNPJ, Ambridge, Pa.	6.00
34, SNPJ, Indianapolis, Ind.	6.00
36, SNPJ, Wilcock, Pa. (\$3.00 za 1939)	4.50
60, SNPJ, Lloydell, Pa.	3.00
63, SNPJ, Rillton, Pa.	2.00
64, SNPJ, West Newton, Pa.	12.00
65, SNPJ, Breezy Hill, Kan.	3.00
69, SNPJ, Eveleth, Minn.	6.00
81, SNPJ, Red Lodge, Mont.	3.00
82, SNPJ, Johnstown, Pa.	6.00
87, SNPJ, Herminie, Pa.	6.00
88, SNPJ, Moon Run, Pa.	6.00
98, SNPJ, La Salle, Ill.	6.00
104, SNPJ, West Allis, Wis.	6.00
106, SNPJ, Imperial, Pa.	12.00
110, SNPJ, Chisholm, Minn.	3.00
122, SNPJ, Aliquippa, Pa.	12.00
138, SNPJ, Canonsburg, Pa.	12.00
143, SNPJ, East Helena, Mont.	6.00
147, SNPJ, Cleveland, O.	6.00
158, SNPJ, Cleveland, O.	6.00
176, SNPJ, Piney Fork, O.	3.00
192, SNPJ, Milwaukee, Wis.	12.00
206, SNPJ, Gross, Kans.	3.00
207, SNPJ, Butte, Mont.	6.00
235, SNPJ, Newburg, Kans. (za 1939)	6.00
244, SNPJ, Kaylor, Pa.	6.00
254, SNPJ, Bon Air, Pa. (za 1939)	3.00
267, SNPJ, Kemmerer, Wyo.	6.00
268, SNPJ, Ely, Minn.	6.00
288, SNPJ, Fredericktown, Pa. (za 1939)	1.00
295, SNPJ, Bridgewater, Pa. (za 1938 in 1939)	12.00
296, SNPJ, Ewell, Utah	6.00
321, SNPJ, Warren, O.	6.00
325, SNPJ, Gowanda, N. Y.	6.00
344, SNPJ, Sheboygan, Wis.	12.00
358, SNPJ, Power Point, O.	6.00
388, SNPJ, Purglawn, W. Va.	3.00
450, SNPJ, Euclid, O.	6.00
503, SNPJ, Hysota, Pa.	6.00
568, SNPJ, Waukegan, Ill.	6.00

• KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

KOMENTARJI

Jugoslavija, oziroma njena vlada, je končno le spoznala, da je na svetu tudi neka dežela, ki se imenuje Rusija, ali uradno USSR. Priznala jo je in poslala v Moskvo trgovsko komisijo na pogajanja za sklenitev pogodbe. Diplomacija namreč skriva pod označbo "inovških komisij" tudi druga sva glahnja.

Socialist Call je o minuli konvenciji soc. stranke v Washingtonu poln navdušenja. To je odražanje navedenja, ki je prevladovalo med delegati in gosti. Da bi se zdaj le tudi odražalo v večanju števila članov in aktivnosti! Kajti za uspešno kampanjo in zbiranje agitacijskega sklopa je to neobhodno potrebno.

Komunisti v Chicagu bodo 1. maja paradirali, toda ne pod svojim imenom. S pomočjo svoje podprtne organizacije in tistih unij, ki jih imajo se pod kontrolo, bodo demonstrirali proti Rooseveltu in "tretjemu terminu" (lanskem 1. maja) se zahtevali, da mora znova kandidirati in proti "imperialistični vojni" (Anglije in Francije). Lanskega 1. maja so še zahtevali, da naj pogazita Hitlerja in njegov tretji rajh z oboroženo silo. Sicer pa so komunisti prelevitanja vajeni. Napisi v njihovi paradi bodo kajpada motili marsikakega neponučenega človeka. Če pa bi komunisti priznali, da so kar so, bi bilo številno onih, katere bi še lahko premotili, jaka majhno.

Joe Ozanic, predsednik unije Progressive Miners, je pozval dne 15. marca z registriranim pismom Johna L. Lewisa na javno debato o situaciji med premičarji in Lewisovemu delovanju med njimi. "Progressive Miner" z dne 15. aprila piše, da ni Lewis še nič odgovoril. Na drugi strani je unija UMW v Illinoisu, nedvomno z Lewisovo odobritvijo, pozvala unijo Progressive Miners na pogajanja za združenje. Odbor slednje je predlog odklonil z utemeljitvijo, da je John L. Le-

wis po pravilih UMW še zmerom diktator. Tudi če bi v Illinoisu prišlo med premogarji do demokratičnega združenja, Lewis bi pozneje samostano postopal in se maščeval nad onimi, ki mu niso po godu, kakor se je v prošlosti, pravijo odborniki P. M. Dasi bi združenje koristilo premogarjem - ob teh unij, so tu stare ovire, ki jih ne bo lahko odstraniti.

Milan Stojadinović je bil premier in diktator Jugoslavije, dokler mu je šlo. Oslanjal se je na Hitlerja in flirtal z Mussolinijem. Minuli petek ga je njegov naslednik Dragiša Cvetković dal aretirati in zapreti v neki grad blizu Beograda. Spiskarji je v prid nacijev, so rekla poročila. Bili so časi, ko je Stojadinović druge pošiljal v zapor. Razlika je le, da nemu ni bilo treba v glavnjačo. Kajti sedanji premier bo z njim lepo ravnal, kakor je na primer Živkovicev režim s Korošcem. Stojadinović pa ga je osvobodil in ga postavil zopet za notranjega ministra. Kaj pa ljudstvo? Zanj se le redkokdo zmeni. Dolžnost ljudstva je le ubogati vsakega, ki pride na kri-milo.

Tri sovražnike ima narod, pravi neki rek: "Glad, nevednost, strah". To bi se v sedanjosti prosvitljeni dobri lahko nekoliko moderniziralo, da bi rekli: "Največji sovražnik človeka so tri njegove lastnosti: Zavist, zloba, nevednost.

"**Naprej**" se boji, da imperialisti, s pomočjo Zed. držav, "razkosajo nemško državo". Kdaj je že bilo, ko je imel "Naprej" na pročelju svoje prve strani še geslo, da je protistaščiščni list? Pa je šel "Naprej" po rakovo in je sedaj nazaj tam, kamor spada. Naj bo Naprej svarilo onim, ki so mu verjeli, kakor pred njim Džavski Sloveniji. Ne kupujte mačka v žaklu!

Prosvera in Enakopravnost sta ostro obsodili stališče socialistične stranke o sedanjih vojnih, ki ga je sprejela minula njena

Na gornji sliki je eno najnovejših ameriških vojnih letal, ki lahko s silno brzino prevaža blizu šest tisoč ton tovora, bodisi bomb ali česar že. Ameriška vojna uprava je z odobritvijo vlade odstopila prednost in njeni "protivnevralnimi" zelo kritizirajo. Anglija in Francija pa sta te plačane usluge tako veseli.

Seveda morati zanje zelo dragi in takoj plačati. Mnogi senatorji in drugi nasprotniki Rooseveltovega "umisavanja" v vojno to postopanje ameriške vlade in njeni teh ameriških "smrti nosilcev" Angliji in Franciji pa sta te plačane usluge tako veseli.

konvencija v Washingtonu. Uredniški članek v Prosveri z dne 18. aprila ni socialistični stranki radi njenega izolacijskega sklepa nikakom compliment in zanje v letoski kampanji nič dobrega. Članek v Enakopravnosti, o kateri se ne more reči, da je kdaj podpirala socialistični pokret kakor ga je Prosvera, je še ostrejši. Dasi je bila Enakopravnost nekaj časa na težji strani tehnice v prilogu pakta med Stalinom in Hitlerjem, je postala sedaj obratno. V izdaji z dne 18. aprila pravi med drugim:

"Zdaj je mogoče samo dvoje: ali smo za Hitlerja ali pa smo proti njemu. Ali želimo zmago Hitlerju, ali pa zavezni-kom. Tretje alternative ni in vsako tozadovno tolmačenje je samo zbegavanje pred dejstvi. Če bi imela, recimo, socialistična stranka v Ameriki danes odločileni vpliv na politiko Zed. držav in če bi delala washingtonska vlada po sklepupraviti svoje prve strani še geslo, da je protistaščiščni list? Pa je šel "Naprej" po rakovo in je sedaj nazaj tam, kamor spada. Naj bo Naprej svarilo onim, ki so mu verjeli, kakor pred njim Džavski Sloveniji. Ne kupujte mačka v žaklu!"

Prosvera in Enakopravnost potožuje, "da je doktrinarne zadržanje ameriške socialistične stranke dvakrat obžalovala vredno, in sicer, ker postavlja zaprte privlačnosti socialističnih idej v Zed. državah s tem, ker postavlja na mestu žive, gibajoče se in prožne politične stranke skoro religiozno sekto, in drugič, ker bi stališče socialistične stranke, če bi se praktično izvajalo, pomenilo veliko pomoč Hitlerju v njegovem uničujočem boju proti političnim svobodčinam do danes svobodnih in neodvisnih narodov."

To so težke obsobe. Edini izmed udeležencev konvencije, ki je v Proletarju počelo o njih, je bil Anton Garđen. On za rezolucijo ni glasoval, niti proti. Povedal je, zakaj. A ob enem negotavlja, da je konvencija napravila nanj dober vtis in se na-deja napredovanja socialistične stranke. Joseph Jauch, ki je bil tudi delegat, se še ni oglasil. Upam, da to storii. Enako Anton Zagari. Četudi ni član JSZ, se vendar veliko giblje med našim narodom. Mnogi drugi listi

Komunisti na konvenciji socialistične stranke niso imeli nobenega, ki jih bi branil, pred kritikami in zagovarjal njihovo taktiko. A vendar je ista konvencija spredala glede sedanja vojne v bistvu natančno enako stališče, kot ga imajo komunisti. In ob enem hočajo preprečiti zaveznikom materialno pomoč tudi vse fašistične struje v tej deželi, magnati največjega čikaškega dnevnika, irski nacionalisti

DEMOKRATIČNE SILE V EVROPI V TEŽKI BORBI ZA OHRAHITEV

(Nadaljevanje s 1. strani.)

zaveznikov in svojih sil ne bo nepripravljena. Kajti njena mednarodna komisija že dela načrt za preuredbo Evrope. Njen cilj je Evropa, kateri bodo dani vsi pogoji za miren razvoj v demokratičnem socializmu.

Tudi v Zed. državah zavedno delavstvo nima vzroka pravljati uspehov, pač pa razmišljati, kako konsolidirati svoje sile, kajti tudi v tej deželi se plazi fašistična nevarnost višje in višje. Pobudo ji daje nereseni problem brezposelnosti, ekonomijska nesigurnost vseh delcev, antisemitska propaganda in pa agitacija za tak "red in mir", kakor je v totalitarnih državah Evrope.

Vsi vsem, kljub mori, ki leži na delavstvu kot razred in na narodih, imamo nepremagljivo vero v bodočnost človeštva, v tako bodočnost, kakršen simbol je mednarodni delavski praznik, naš PRVI MAJ! Kajti pride dan, ko bo to naš dan in naša zmaga!

Zadnjih par dni...

**90 DNEVNE
PONUDBE**
v dokaz varčevanja

... za

**avtomatični plinski
vodni grelec**

Dokažite samim sebi — vašem lastnem domu — da ne morete biti brez vode vedno na čepu!

* Samo par dni še ostane, ko se lahko poslužite te ugodne ponudbe. Pošljite svoje naročilo danes. Počutite se, kako malo stane udobnost in pričnost vroče vode na čepu!

Sto in eno gospodinjsko opravilo bo storjeno lažje in hitrejše, kadar imate obilico vroče vode, ki vedno čaka na vas! Dokažite to samim sebi. Sprejmite to 90 dnevno ponudbo v dokaz varčevanja! Pomnite, vi ste edini sodnik pri tej preizkušnji v vašem lastnem domu.

Požurite se! Ta ponudba izteče 15. aprila.

Obiščite svojega plumberja-trgovca ali telefonirajte

Peoples Gas, WABASH 6000.

MODERN COOKERY, CONSTANT HOT WATER, SILENT REFRIGERATOR, GAS HEATING
THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY, CHICAGO, ILL.

AMERIŠKA "POMOC" ZAVEZNIKOM Z LETALI

sprotni, in po pravici, ker med demokratimi in republikanci tudi v Minnesoti ni razlike.

Farmarska-delavska stranka pa še bo moralna pot navzgor znova graditi. Ko je umr. njen voditelj governor Floyd B. Olsen, je smela v Minnesoti 400,000 glasov vecine. Pri zadnjih volitvah, pri katerih je izgubila vse važnejše urade, pa je bila poražena s pol milijona glasov.

Naravno, da je to poparilo vse, ki so verjeli vanjo. Le komuniste.

Ti se letos udeleže volitev v Minnesoti s svojim tiketom, ker jih je F.-L. P. spoznala do dne. Eno njenih glavnih glasil imenuje komuniste za "cuckoos", ki pa so se pririnili v F.-L. P. pod lažnjivimi gesli in s priseganjem, da niso komunisti, ter si pod to lažjo laglje osvoje vodilna mesta in stranko. Uspeli so le toliko, da so jo razbili, kakor prej ali slej vsako organizacijo, v katero se prikrajejo in vrše letos udeleže volitev v Minnesoti.

Cleveland, O. — V nedeljo 28. aprila ob 3. pop. ponoviti dram. društvo "Ivan Cankar" v SND na St. Clair Ave. komično spevajo "Smuk-smuk". Vstopnice so v predprodaji po 25c. Torej za to malo vstopnice vam nudi par ur razigranega užitka kakršnega v sedanjih razdrapanih časih vsi potrebujejo.

Med Slovenci po želesnem okrožju ni govorila o kakih jakih političnih aktivnostih, razen kader se gre za mandate. Tako je vsi bili radi kandidati. Starješa naše politike po rangu že dolgo izpodrla mladina. Demokrati in republikanci so tod še najbolj delavni, seveda zaradi svojih mandatov.

Mogoče ste brali, da je naši senatori Lunde in v zveznem senatu nedavno predlagali, da naj ta dežela osvoji angleške in francoske kolonije na zapadni polobli. Mogoče se je navdušil od Hitlerja in se boji, da će se Zed. države ne požuriti, bo vse, kar imati Francija in Anglia, kmalu pod Hitlerjevim "protektoratom". Lunde je včas predlagal že kaj bolj "radikalnega". Sicer pa se z našimi senatorjema v Washingtonu prav slabo postavimo.

To menda priznavajo več ali manj odkrito vsi minnesotski listi. Ko se bolj ogreje, morda se oglašim in sporočim kaj bolj veselega. — Poročalec.

Kako sem postal naročnik Proletarja

Sygan, Pa. — Ne spominjam se natančno datumata v leta, v katerem sem postal naročnik Proletarja. Podatki so v uradu. Mislim pa, da je bilo leta 1909, ko je bil ton na agitaciji za ta list in ob enem za ustanavljanje klubov JSZ Frank Petrich iz Chicaga. Take agitacije so pomagale, da je bil tudi na Prosveta. Ampak tisti, ki se s tem izboljšanim stroji kakor starinske lokomotive tuk modernih železniških kolosov.

Le tu in tam, na primer posebno na Elyju, družba se obratuje v podzemskih rovih, ker je vrhnja plast predstela v zemlje kot ruševine. To menda priznavajo več ali manj odkrito vsi minnesotski listi. Ko se bolj ogreje, morda se oglašim in sporočim kaj bolj veselega. — Poročalec.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNICKA PROSVERA

**Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00**

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

**ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO**

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

po svojih močeh tudi kaj storiti zanj in naš pokret. Četudi si pri tem nisem zasluzil kakega posebnega priznanja ali medalje, sem vendar zaeno z drugimi zvestimi naročniki in člani JSZ ponosen na jubilej 35-letnice, ki ga slavi to naše zasluzno glasilo.

Ob enem priporočam vsem, da si naroči letošnji Majski Glas. Posvečen je 35-letnici Proletayca in iz pregleda vsebine, ki je bila priobčena minule tedne je razvidno, da bomo imeli v Majskem Glasu veliko zgodovinskega gradiva o Proletarju, naših pionirjih, klubih, naselbinah in razne članke ter črtice. Kdor le more, naj naroči več izvodov skupaj in jih razprodaja med rojaki. Izkazui upravnika povedo, da so v mnogih krajih to že storili. Take revije so namnjene delavstvu in njemu v korist. Brez te vzgoje bi še vedno taval v nazadnjaštvu, kajti kapitalizem delavstvu ne bo dal izobrazbe, pač pa si jo moramo dobiti s svojimi močmi.

Naj še menim, da sem se 17. marca udeležil priredbe v korist Cankarjeve ustanove, ki se je vrnila v Strabani. Clevelandčani so se s svojimi točkami imenito postavili. Igra in vse je posebnikom ugašala. Škoda, ker nimamo v malih naselbinah potrebnih moči za pogosteje prireditve te vrste. Imel sem priliko omenjenega dne na Strabani govoriti z našimi starimi znanci in drugimi Louisom Zorkom, J. Kreblem, tajnikom klubov st. 27 JSZ, "popotnikom" Jankovičem in videl sem tudi M. Medveščka, ki pa je bil tako čas zapošlen, jaz pa sem moral po igri oditi nazaj na Syčan, vesel užitka prireditve in družbe. — Lorenz Kavčič.

Danská

Danská, ki jo je 9. aprila očupila Hitlerjeva armada, ima 16,585 kv. milij površine in približno tri in pol milijona prebivalcev. Njena armada je štela samo 15,000 mož. Nemškim polkom so se postavili v bran le malci danski oddelki, ker niso vedeli za navodila svoje vlade, naj se Němcem ne upirajo, ker bi bilo záman. Do te vojne je bilo dansko ljudstvo v blagostanju. Svoje mlečne izdelke, sočivje in drugo je Danska prodajala največ Angliji. Sedaj bo teh dobrin deležna Nemčija, toda Dancem ni za nemške marke, ker so na mednarodnem trgu brez praktične vrednosti. Dobili bodo rez za svoje blago v bodoče le kar jim bo Nemčija mogla dati v zameno.

Hitler odlikoval dr. Mačko

N

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

uspela toliko, da bi mogla računati na zmago s stavko. Cel NLRB ne more uveriti Forda in njegovega sina, da s svojim bojem za prečenjanje unije krščanega zakona. Preiskovalec Robert N. Denham, ki ga je NLRB poslal, naj preštudira Fordove protumlinske metode, je ugotovil, da se Fordova družba poslujuje najbolj zlobnih, brutalnih sredstev v boju za prečenjanje unioneziranja svojih delavcev. Posebno še v svojih podružničnih delavnicih v tem slučaju v Dallasu, Texas.

Rudolf Hess, ki je eden glavnih članov Hitlerjevega političnega stava, je v svojem govoru po radiu k 51. rojstnemu dnevu svojega "firerja" rotil mladoletne fante, naj nikar ne žalujo, ker ne morejo v armado. "Ko dorastete, bo sedanje vojne že konec in Nemčija bo zmagal. Dobili bo kolonijo in vi pa s tem prilikom, da boste šli v nje širiti slavo naše očetnjave in se boriti za njen uveljavljenje," je navduševal sebe in otroke. Sajne so prijetne, ako si jih človek sam izbere. To lahko stori le če bdi. Težko, da ima Hess tudi ponoči samo priznane sanje.

Australija je uvedla cenzuro. To največ vselel par komunističnih listov, ki morajo pisati po navodilu kominterne proti angleški imperialistični vojni". Ker je Australija tudi v vojni z Nemčijo, je naravno, da ji takata propaganda ni všeč. Pa je australska vlada izdala odlok, ki določa komunistični listom, kaj smejo in morajo in česa ne smejo pisati. S tem jim je vzela vso efektivnost.

Rusija in Japonska sta si še vedno v navzkrižjih. Vsi Hitlerjevi napori za pobotonje med njima so se izjavili. Pričabil ju je le v toliko, da sta obe proti Angliji, a še v tem je naletel na težave. Kajti med Rusijo in Anglijo so se obnovila tiba pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe. Morda ne bo to stvarjo nič. A vendar ta doodek dokazuje, da vlada v Moskvi ni tako zelo s Hitlerjem kakor je izgledalo prihodnjem sedem mesecev sedanje evropske vojne. Rusija ima vzrok, kajti če si nakopljile vojno z Anglijo in Francijo, to lahko nji več škoduje kakor njima. Kajti če postane Hitler premočen, bo to za Rusijo silno nevarno.

Joseph Goebbels, minister Hitlerjeve propagande, je izjavil, da so angleški poskusi, odvrniti nemško ljudstvo od Hitlerja, bedastoča, kajti Nemci in Hitler so eno. In je resnica. Vsaj zdaj še. Če bo Hitler zmagoval, bo tako tudi ostalo. Ako ne, bo moral kam "zagati drva", kakor se je to po štirih letih vojne pripetilo kajzerju. Tudi on je rekel, da so Nemci in on eno. A je končno le mo-

Konvencija illinoiske soc. stranke

Prešlo nedeljo se je vrnila v Chicagu v hotelu La Salle konvencija illinoiske soc. stranke. Nominira je kandidate v vse državne urade in izdelala načrt za kampanjo. Več poročila o njej bo v prihodnji številki.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(JC) JE TREBA ZA NCVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrto leto; za Chicago in Cicer \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

**2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois**

PETINTRIDESETLETNI BORITELJ ZA DELAVSKE PRAVICE

ANTON JURCA

Detroit, Mich. — Vsak zaveden in načrten delavec načrtega naroda je lahko ponosen in z zadovoljstvom čestita našemu petintridesetletnemu boritelju listu "Proletarcu". In kaj vse je ta list primusal, pisal in delal v tej petintridesetletni dobi? Javno in odprtico priznajmo, da je on tisti neustrešen orač, ki je oral ledino med našim nezavednim dežavstvom. Za vso naprednost, izobrazbo, kulturo in prosveto v preteklih in sedanjih časih gre zaslužna našemu petintridesetletnemu Proletarcu. Vse priznanje tistim pomognim pionirjem, ki so pred petintridesetimi leti začrtni pot in dali napredne smernice listu Proletarca. Težko delo in težko nalogo so si tisti zavedni delavski pionirji haprili na ramena. Pogum in vztrajnost pa so videti, vse to jih je spremljalo na tej trnjevi poti.

Finančni komisar William S. Owens je bil četrти med tistimi, ki so odstopili radi tega skandalu. Gov. Barrows je neki ukažal državnemu blagajniku Belmontu Smithu, naj odstopi. Ta pa tega ne mara storiti.

Kontrolor William A. Rutherford je bil četrti med tistimi, ki so našli na njegovem domu obstreljenega, dočim se avtoriji preglevali njegove račune. Deljal je, da se je obstreli po načelu. Policija je našla \$25.000 v njegovih aktovki, se več pa v njegovih varnostnih shrambi. Zato ga je otočila poneverbe ter ga odvedla pod nadzorstvo v bolnišnico. Pomozni državni blagajnik Louis H. Winship in pa državni računski pregledovalec Elbert D. Hayford sta tudi resignirala.

Težka borba za obstanek je Proletarcu neprestano hodila v napoto pri njegovem koristnem delu ter mu izpodkopavala tla in trdno podlaglo, na katero je bil postavljen. In le majhnó je število takih, ki so se radovljeno žrtvovali za to, da se je ta naš list ohranil na površju lepo do petintridesetih let. Ali vsi tisti naši ljudje so sedaj tako ponosni na sadove svoje požrvovalnosti?

Ali je pa Proletarec dovršil svoje delo? Ali je nam še potreben? Ali smo že dovolj izobraženi, kajti oni razpolagajo z milijoni. Za socialiste pa so finančna sredstva silno težaven problem. Kajti če jih nima, niti shoda ne more sklicati, ne izdati letakov, ne kučiti poštnih znakov.

Ali je Proletarec kriv, če se danes živimo v pomankanju in bedi? Ne, nikakor ne. Tega je kriva naša lastna malomarnost, naša brezbržnost.

Ali je mar Proletarec kriv, če smo omahljivi, tako neznanco omahljivi, da sedamo brez vsakršnega pominjskega prefigurantnega zavajalcem na limanice? Ali si niso nekateri demagogi na vse kriplje prizadevali in si še danes prizadevajo, da nam uničijo ta list?! Ali so nekdanji čitalci in podporniki našega Proletarca že pozabili, da so vso svojo izobrazbo in naprednost črpali in dobili iz njega?! Če imajo le še kolikaj poštenja in iskrenosti v sebi, naj to priznajo brez vsakršnega oklevanja in obotavljanja. Dasi ste tako kratkovidni in zapeljani od navihanih demagogov, da ste zavrgli Proletarca, ste vendar lahko še vseeno toliko pošteni, da uvidite, svoje napake in priznate velike zasluge, ki si jih je stekel ta list v svoji petintridesetletni borbi za vas in vse delavstvo.

Ali naj ga za to sedaj zavrnemo in ustisimo na cedilu, da propade in se prepusti usodi pozabljenosti? Ne, in stokrat ne. Naša sveta dolžnost je podpirati ga po vseh naših močeh ter mu zagotoviti še nadaljnji obstanek, da more nemoteno in neovirano nadaljevati svoj plenitni boj za pravice in boljšo bodočnost vsega delavstva.

Ali naj naredimo nazadnjštvu veselje ter pozabimo svojega petintridesetletnega zagovornika in vodnika? Ali naj ostanemo mi delavci brez svojega najboljšega orožja? Ali naj gre vse naša petintridesetletno težko delo med staro Šaro? Ali naj sedaj odnehamo ter vržemo puško v koruzo? Ali naj se

podamo tistim, ki smo se colih petintrideset let borili proti njim? Naka, za nobeno ceno ne.

Sodružni in sodružice! Proletarčev delo še ni dokončano. Mi še nismo zmagali. Naša borba, naš pokret, naše gibanje se mora nadaljevati, dokler se ne osvobodimo in docela otresem današnjega krivljenega sistema, znebimo pijavk in odričemo izkorisčevalcev, demagogov pa zapeljivec. Vztrajnost velja in vzajemnost je vedno zmagovita.

Le ozrimo se malo naokrog, da vidimo, kaj se godi okoli nas. Pojavilo se je že več demagogovih listov, ki so bili ustanovljeni samo za to, da bi zapeljali omahljive ter jih zvabili na drugo, napačno pot. Pri tem pa je uničenje našega Proletarca njihov glavni smoter. Toda če vztrajamo mi v svoji borbi, ne bodo nikoli dosegli tiste svoje nakane. Vse kolekte, vse darovi in banketi, vse selitve in podpore, vse take in slične reči jim ne bodo nič pomagale. Bilo je že dosti razočaranj in še več jih pride.

Pamet, pamet, ljudje božji! Ali nam ni dala narava možgan, da mislimo z njimi in prejščamo, kaj je prav in kaj je narobe? Ali so v nekaterih glavah možgani že čisto odpovedali? Ali je morda Proletarčev krv tega, da je Dolfuss pobil civilno prebivalstvo in podlaga za delavsko hišo? Ali je morebiti Proletarčev zakrivil, da so Mussolini, Hitler in papež napadli demokratično Španijo, poklali nad milijon nedotžnih ljudi ter uničili domača vse bogastvo v tisti nesrečni deželi? Ali je mar Proletarčev skuhal pobratimijo med Hitlerjem in Stalnom, ki sta si bila nekdaj smrtna sovražnika? Ali je Proletarčev prodal Čehoslovaško Hitlerju, ki je za nameček še razkosal Poljsko ter si po bratovsko razdelil tisti plen s Stalinom? Ali je mogoče Proletarčev odredil napad Stalinove armade na državico Finsko? Če ima Proletarčev tako moč in silo, no, potem bo pa še najmanj 100 let na površju.

Do vas, ki trezno mislite, pa do onih, ki se pričevajo izobraznim, naprednim elementom, se obračam ter obojim kličem: Izpreglejte, pojrite vase in spoznajte, da potrebujemo, še vedno potrebujemo, krvavo potrebujemo mi delavci zagovornika, boritelja, orača, bodrilca in branilca delavskih pravic! Naš list Proletarčev je vse to, pa še živi in nadalje nosi plamenico svobode in enakopravnosti med nami!

Nastop Zinke Milanove in drugih prihodnjo nedeljo

Chicago. — Prihodnjo nedeljo bo imela federacija društev SNPJ tukajšnjega okraja slavje desetletnice. Vrnilo se bo v jednotni dvorani, 2657 South Lawndale Ave. Izrednost na tej prireditvi bo njen spored. Prvi med nami se dogodi, da nastopi med nami naizmed prvovrstnih pevk svetovno slavitev Metropolitan opere v New Yorku. In druga izrednost je, da je ta pevka Jugoslovenska, da je nastopala tudi v Ljubljanski operi in da si je s svojo karijerou v Metropolitanu pridobila s svojim glasom in finim prednašanjem opernih nastopov v muzikalnem svetu splošen sloves. Pela bo naša domača vse druge skladbe.

Nastopita tudi Paul Schmidt na violinu in pianistka Jasna Bijankini, oba priznana umetnika. Vrh tega bo predvajan film v naravnih barvah, ki bo udeležence vodil po Sloveniji in drugih krajih Jugoslavije. Posodila ga je federaciji za to priliko Cunard linija, nekaj pa SNPJ.

Ali naj ga za to sedaj zavrnemo in ustisimo na cedilu, da propade in se prepusti usodi pozabljenosti? Ne, in stokrat ne. Naša sveta dolžnost je podpirati ga po vseh naših močeh ter mu zagotoviti še nadaljnji obstanek, da more nemoteno in neovirano nadaljevati svoj plenitni boj za pravice in boljšo bodočnost vsega delavstva.

Ali naj naredimo nazadnjštvu veselje ter pozabimo svojega petintridesetnega zagovornika in vodnika? Ali naj gre vse naša petintridesetletno težko delo med staro Šaro? Ali naj sedaj odnehamo ter vržemo puško v koruzo? Ali naj se

Nastopice v predprodaji so po 50c, pri blagajni pa bodo po 65c.

Po programu bo plesna zabava v obeh dvoranah.

Poročevalec.

INTERVJU Z BOKSARJI IZ EVROPE

Nedavno so je vrnila v Chicagu tekma med boksarji iz raznih držav. Nekateri izmed njih so prišli poslušati na postajo jugoslovansko radio uro. Z njimi je imel intervju George Marčan, toda poslušaleci te ure so menjala vodstvo, razumevali samo Tržačana Ulđerica Sergio, ki zna dobro hravščinski. Čitali so izrekli nekaj besed v svojem materninem jeziku — to je, in madžarskem, finškem in švedskem. Vsa skupina je na gornji sliki.

Medsebojna povezanost narodov

Nov svet, na katerem naj bi vladal razum, pravica in socialno blagostanje

Sivicarski soci. dnevnik "Volksstimme" razpravlja v daljšem članku o medsebojni povezanosti človeštva. Iz tega članka posnamemo:

Pravi demokrati in vsi socialisti so že pred svetovno vojno leta 1914, bili prepriznani, da more človeštvo dosegci svoje civilizacijske in humanitarne cilje le takrat, če bi se odreklo blaznemu jubosumu med posameznimi narodi, vsakemu nizkotemu egoizmu ter vsem zavojevalnim stremljenjem. Če bi se človeštvo temo odreklo, bi bila dana podlaga za bratsko sodelovanje med vsemi narodi sveta. Početniki minule svetovne vojne svojega cilja, gospodovalno zavladati nad vso Evropo, niso dosegli, ampak so pahnili sebe in druge v žalostno uničevanje. Štirim letom kranja je vnovična vrednost je znova zrasla. Nacizmi so se spremnili v diktature. Demokratske države so prepozno spoznale bistvo diktature. Ko so se zdramilje iz spajanja, jim je preostajala le še izbira med podprijmljenjem in oboroženim odporom. In Evropa je bila vržena v novo svetovno vojno, katere poslednice nihče ne ve. Celo nevtralne države se čutijo danes ogrožene ne samo v njihovih gospodarskih temeljih, ampak tudi v lastnem državnem življenju.

Le medsebojna povezanost narodov bi še morda rešila Evropo in njenično civilizacijo. Ne lažna povezanost, ki se sklicuje na patriotskem mordu zato, da bi ohranili privilegi vladajočega razreda, ampak resnična povezanost, ki daje vsakemu iste pravice in iste dolžnosti. Le s spodbujanjem narodnega prava in socialne pravljnosti si kaže lahko ustvaril nov svet, kjer bi vladal razum, pravica in socialno blagostanje.

Pravice prijateljem, da si naroči Proletarca.

Priporočite prijateljem, da si naroči Proletarca.

USODA JUGOSLAVIJE V PESTEH ITALIJE IN NEMČIJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Bivšega premierja Stojadinovića in njegove ožje pristaže pa je poslala "na varno", ker jih smatra za zavezniike nemških nacijev.

Nicvredne obljube

Naj se obrne sedanje napet položaj na Balkanu tako ali drugače, Jugoslavija je spoznala, da so obljube, ki sta jih jih dala Rim in Berlin, prav tako brez vrednosti, kakor je bila nemška napadnalna pogodba s Poljskimi, Norveško in Dansko. Ni ne veruje Rusiji. Ampak ako si more z njo okoristiti v vodjstvu proti Nemčiji ali Italiji, ali obema, čemu se je ne poslužiti? Saj je tudi Rusiji v korist, da pomaga!

In končno, to imperialistično vojno, ki jo je začela Nemčija aktivno in Italija pasivno, je pomagala skuhati Rusija s svojim paktom s Hitlerjem lanškega avgusta, pa po lahko zdaj pomaga tudi ustaviti, ker bo koncem konca to tudi zanjo dobro.

Jugoslavija za odpor

V teh intrigah in v nevarnosti, da bo napaden, je Jugoslavija poslala na mejo Albanije veliko armedo, se kolikor mogoče zaščiti s obrambo v Dalmaciji — in seagnila — k Rusiji. Rusiji — v Beogradu to dobro vedo — ni vseeno, kaj se zgredi z Jugoslavijo. Kajti če postane Balkan bodisi italijski, ali nemški, bo v naslednjem vojnem oporišče za napad proti Rusiji.

Verjetno je, da so francoski in angleški agenti vladno v Beogradu sami pripravili na to odločitev. Na Jadranu je Italija edina velesila in s pomočjo Nemčije je ji na tam nikogar batiti. Situacija pa se za obe fašistični velesili spremeni, čim bi Rusija rekla, da ima na Balkanu tudi ona besedo. Rusija s svojo armedo je zraven. Anglija in Francija sta daleč. Ampak temu so v Londonu in Parizu rekli, da bodo Italijo napadli isti moment, ko bo ona udarila na Jugosl

MAY DAY

On this May Day workers of the entire world are face to face with circumstances more trying and difficult than anything organized labor has had to deal with in many years.

While war rages throughout the world destroying the labor movements in one country after another, imprisoning leaders and driving the movements under ground, in our own country labor is bringing about its own destruction by futile internal struggle and warfare.

Reams have been written about the need for unity in the Amer. labor movement in these trying days when our country is being harnessed with war preparations, but to no avail. Leaders of the CIO and AFL continue to smear and harass each other with every means of attack at their command, while rank and file members are becoming irritated to the point of despair.

In some sections of the country, notably Kenosha, Wisconsin, rank and file members have taken the initiative in a labor peace movement. If the movement continues to develop as satisfactorily as is now apparent, and a working agreement in which both AFL and CIO unionists can co-operate is reached, the formula should be widely spread and adopted by the entire labor movement throughout the nation.

The only effective means Labor has to employ against growing anti-Labor reaction is a powerful labor movement.

Why not on this May Day resolve to marshal our forces toward the end?

Chicago's Celebration

Chicago trade union, labor fraternal and Socialist forces which celebrate the traditional International Labor Day on May 1st, this year have announced that no section of the socialist or democratic labor movement in the city would participate in the May Day parade run by the Communists. Instead a group of organizations which includes the Socialist Party, Social-Democratic Federation, Federation of the Jewish Trade Unions, Pocketbook Workers Joint Board, Illinois Workers Security Federation and a number of local unions will celebrate the day in the name of the free labor movement of the world at a mass meeting the evening of May First in the large auditorium of the Amalgamated Clothing Workers Center at 333 South Ashland Boulevard.

"The labor movement of Chicago is warned that the May Day parade in Chicago this year is solely engineered by the Communist party and will merely ape the militarized mass marches of the enslaved populations of Germany and Russia which will waltz the Berlin-Moscow axis step down the avenues of both cities May 1st," a declaration issued by the Socialist and Labor May Day celebration committee, stated.

Attention of our members is called to the significance of the Communist parade and its complete distinction from the Socialist and united labor celebration of a holiday established in recognition of the highly successful and pioneering eighth-hour day movement of American labor, established in the 1880's.

COMING EVENTS

Branch Meeting

You positively should be present at the next meeting of Branch No. 1 JSF, which will be held at the Center on Friday, April 26. At this meeting we will hear a complete report on the recent Party Convention from our delegate, Anton Garden.

Another Party at Slovene Labor Center

The Social Club of the Slovene Labor Center whose membership numbers close to the 200 mark, announced last week that there will be another of those well liked parties at the Center on Saturday, May 11.

This social and dance will be our first Spring membership gathering and will come at a time when the Center garden begins to take on its Spring dress, with tulips, shoots and buds sprouting in profusion everywhere.

Continuously we hear inquiries about when the next party will be held. Most of the Center crowd seems to look forward to them. This one in particular will be fun, as the committee in charge is making elaborate arrangements in the way of music, entertainment, refreshments, and all other essentials.

Be sure to draw a circle around

the eleventh on your calendar. This will also be the fourth birthday celebration of the Center Social Club.

JSF Conference

On the following day, Sunday May 12, the JSF Ill.-Wis. District Conference will take place in Milwaukee, Wis. We again look forward to meeting many active fraternalists and unionists and discussing numerous problems we hold in common.

All lodges affiliated with the JSF Educational Bureau (Prosvesna matice), are urged to elect delegates to the conference.

Song Festival

Slovene choral groups in Chicago and surrounding territory up to Milwaukee, numbering about a half dozen groups, convene in the Spring of each year in alternating cities in one grand chorus of song and good cheer. This year, on May 19, to be exact, they will meet in Chicago, at Stefanie Hall, 2448 So. Pulaski Road for the annual Spring Song Festival.

Our own chorus "Sava" is a prominent unit of the festival, of course, and we will all be present, listening to their performance in comparison with the numerous other choruses.

Although some people became suddenly enthused about showing the world that we Slovenes are on the map, too, the overwhelming majority proved not so naive minded as to believe that one annual picnic is going to suddenly lift us to national prominence. We know that the unity among us today, the fact that we know about each other in this big country over which we are scattered, is due to our fraternal organizations. In this respect it can be said without fear of contradiction we are far in advance of other nationalities. Through dramatic and cultural activities our fraternal conduct and by means of their official organs, publishing news about our people, we all benefit. Through affairs like SNPJ Day, SSPZ Day, and the national sport tournaments and olympics both these organizations sponsor annually. Slovenes from different sections of the country mingle in a more advantageous spirit of sportsmanship and fraternalism than can be expected of any gathering of "Slovene Day" calibre, which fizzled out in Pennsylvania last year.

Joel Seidman of Baltimore, former Vice-President of the American Federation of Teachers and now engaged by the John Dewey labor research fellowship in study of the American labor movement, will be a speaker at the Amalgamated Center meeting May Day evening. Collection receipts will be devoted to aid the underground labor and Socialist movement in Europe.

Get a copy or more and sell them to your friends.

Order from:

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Addition of two per cent of beryllium to copper produces an alloy nearly twice as strong as stainless steel.

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., April 24, 1940.

Four-Star Essay Contest

By I. M. ORNBURN

Secretary-Treasurer, Union Label Trades Department, American Federation of Labor

In order to stimulate interest in Union Labels, Shop Cards and Service Buttons we are offering \$1,000 in cash and valuable Union Label articles as prizes which will be given to winners for the best essays on the following subjects: "Why I Buy Union Label Goods," "Why I Use Union Services," "Why I Am a Labor Unionist," and "Why I Joined a Women's Auxiliary." This Essay Contest will take the place of a national A. F. of L. Union Label and Industrial Exhibition during 1940.

Essays on these various subjects are limited to 250 words. The grand prize for the winner of each essay will be \$250.00 in cash. Numerous Union Label articles will be given for the second, third and other prizes. The Union Label Trades Department will be glad to send full information, including the rules and regulations to anyone who is interested in writing an essay in this Nation-wide contest. Simply address the Union Label Trades Department, American Federation of Labor, Washington, D. C.

It is most important that every contestant read the rules carefully before he starts to write an essay.

We believe that the writing of these 4-Star Essays will increase the membership in Labor Unions and will stimulate the buying of Union Label products and the use of Union services.

We especially urge students in grade schools, high schools, and colleges to take part in this Essay Contest. If full information about the Union Label can not be obtained from local Libraries, a small pamphlet containing the history of all Union Labels, Shop Cards and Service Buttons will be mailed upon request.

Everyone is eligible to write on the essay entitled "Why I Buy Union Label Goods" and "Why I Use Union Services." They are free-for-all. Any person, man or woman, boy or girl of any age, can compete for the prizes given for these two essays. The essay entitled "Why I Am a Labor Unionist," is confined to only members of Labor Unions, and the essay, "Why I Joined a Women's Auxiliary," is naturally confined to members of Women's Auxiliaries. All we ask is that the essays be original products and not copied from any source except as indicated by quotation marks. The essay will be judged soon after May 30 of this year by three prominent Americans, and considerable publicity will be given to the winners of each essay contest.

The musical program follows:
"Death Song" (Vseh du dan)—Borsa.
"Desire" (Hrepnenje)—Kunc.
"Shepherdess" (Pastarica)—Pavédić.
Aria "Vissi d'arte, vissi d'amore" from "Tosca"—Puccini.
Mme. Ziaček Milanov.
"Polka"—Smetana.
"Valse C Sharp Minor—Chopin.
Polonaise A Flat—Chopin.
Jasna Bjankini.
Romance—Wieniawski.
Rondo—Mozart and Kreisler.
Paul Schmidt.

Jasna Bjankini will also be accompanist for both Mme. Milanov and Paul Schmidt.

Time: 2:00 P. M. Sunday, April 28.
Place: SNPJ Auditorium.

SOCIALIST PARTY NOMINEES

FOR PRESIDENT

NORMAN M. THOMAS,

Of New York, National chairman of Socialist Party of America.

FOR VICE-PRESIDENT

MAYNARD C. KRUEGER
Of Illinois

Jugoslav Opera Star at SNPJ Hall

Radio Broadcast Precedes Program Sunday

ZINKA MILANOV will headline the tenth anniversary celebration of the Chicago Federation of SNPJ lodges. Admission: Fifty cents in advance; six cents at the door.

Special attention: The showing of the movies will begin promptly at 2:00 o'clock—Daylight Saving Time (do not forget the change of time next Sunday.)

For the publicity committee, M. J.

In addition to this musical portion of the afternoon's schedule by three professional artists, there will be new technicolor movies of Yugoslavia, with Jacob Zupan as narrator; addressed in English by Donald J. Lostrich, president of the Federation, and in Slovene by Vincent Cainkar, president of the SNPJ. The customary dancing in the evening will follow, with music furnished by the orchestra of the Gay Dons and Pucel's Trio, after a supper prepared by the women's committee of the Federation.

ZINKA MILANOV, internationally famous Croatian dramatic soprano, will be assisted by JASNA BJANKINI, Chicago pianist, and PAUL SCHMIDT, violinist.

In addition to this musical portion of the afternoon's schedule by three professional artists, there will be new technicolor movies of Yugoslavia, with Jacob Zupan as narrator; addressed in English by Donald J. Lostrich, president of the Federation, and in Slovene by Vincent Cainkar, president of the SNPJ. The customary dancing in the evening will follow, with music furnished by the orchestra of the Gay Dons and Pucel's Trio, after a supper prepared by the women's committee of the Federation.

This is Chicago's Labor and Socialist May Day celebration to which all comrades, union members, and friends were invited.

Addresses will be delivered by well known speakers of organized labor and the Socialist movement. Music by the Workmen's Circle Chorus and soloists.

The celebration will get under way at 7:30 P. M.

JSF Junior Guild Notes

CHICAGO, Ill.—At our last meeting it was decided that a girl's chorus will be organized. We will meet every Friday evening at Slovence Labor Center. The chorus will sing both English and Slovene songs.

All girls between the ages of 14 to 18 are welcome to our first rehearsal on Friday, April 26.

Come and join us, girls, for we're going to have just loads of fun. Don't forget. —Elaine Turpin.

THE MARCH OF LABOR

MAY DAY CONFERENCE

CHICAGO.—A final conference of all labor elements in Chicago interested in marking May 1st as the international holiday of the democratic labor forces of the world, will be held Sunday, April 28th at 11 a.m. in the Workmen's Circle Lyceum at Ogden and Ketzic Ave. At this conference, to which all bona fide trade unions and labor fraternal bodies are invited to send delegates, final plans for the May First evening mass meeting at the Amalgamated Center will be approved.

Joel Seidman of Baltimore, former Vice-President of the American Federation of Teachers and now engaged by the John Dewey labor research fellowship in study of the American labor movement, will be a speaker at the Amalgamated Center meeting May Day evening. Collection receipts will be devoted to aid the underground labor and Socialist movement in Europe.

Get a copy or more and sell them to your friends.

Order from:

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Addition of two per cent of beryllium to copper produces an alloy nearly twice as strong as stainless steel.

The Nazi Invasion of Scandinavia

A Statement by the National Executive Committee of the Socialist Party

The Socialist Party of the United States, in common with decent men all over the world, has heard with profound grief and anger the news of the Nazi occupation of Denmark and the attack on Norway.

We denounce this latest of the crimes of the dictators against minority groups at home and small nations beyond their borders.

We extend to the innocent peoples of Scandinavia not alone our sympathy, but promise of all practicable support in their struggle, now and in the coming years, for the preservation and restoration of their freedom and the resumption of that leadership in true civilization which has made them an inspiration to mankind.

Our righteous anger at Hitler's crime must not blind us to the fact that essentially the Scandinavian countries are victims and pawns in an imperialistic war. The occasion of German invasion of Denmark and Norway was British invasion of Norwegian territorial waters with mines and submarines. Both belligerents, by various methods and in various degrees, have flouted the rights of non-belligerents. London dispatches have repeatedly told us that the British government contemplated deliberate provocation of German invasion of Scandinavia in order to have an opportunity, lost in the case of Finland, to attack the Reich on her northern flank.

This in no way takes the burden of guilt off Hitler. Events have proved that Hitler had long prepared his attack on Scandinavia. Germany's outrageous imperialism may next be turned on the Balkans or Sweden. It illustrates the logic of war, a logic which our government's participation in economic and military war cannot change. The continuance of war menaces every European neutral. More than ever it is true that this nation can render its greatest service by preserving and increasing its own democracy, and by using its power and influence at the earliest practicable moment to mediate for a peace, guaranteed by disarmament, and the restoration of the rights of peoples whose only crime has been their numerical and military weakness.

LABOR PROBLEMS NEVER "SETTLED"

By Dr. Charles Stelzle

There are few labor troubles in Darkest Africa. It is only as we progress toward a more advanced civilization that controversies in the economic field develop, paradoxical as this may seem. This is one of the penalties but at the same time one of the signs of human progress. Instead of being satisfied with a low standard of living which halts all progress, civilization demands that life for all of us shall become richer and fuller. This means constant change and adjustment. And these changes will never cease until the last day's work is done.

Here are some of the problems facing Industry and Labor today: First, changed economic conditions arising out of the use of revolutionary inventions; second, the increasing development of mass production; third, the dislocation of skilled workers through the use of machinery; fourth, the competition of low-standard workers in backward countries which have learned to use the high-power production methods of the United States; fifth, the higher social standards which are inevitable in the development of the human race. These are all determining factors in the labor situation, influencing both Industry and Labor.

It is disconcerting to some employers that when they grant all that Labor demands in a particular controversy, Organized Labor never agrees not to make further demands upon them. Labor knows that neither Industry nor Labor can prophecy as to the future. Labor knows that there is no standard which can serve as a permanent basis for future contracts, excepting certain principles which are more or less fixed. Too many elements which are constantly changing enter into the question. Because of this the need for adjustment is continually arising.

But the ability to see and understand these problems is not limited to the men at the top—whatever may be their professional position in education or economics. Among the workers there are many who also have the vision to see and understand them. For after all, the fundamental facts to be discovered are basically the same.

Following are the names of members of the new NEC, national campaign committee, national action committee officers:

(Members of the National Executive Committee were listed in last week's Proletarec.)

National Action Committee: Clement, Allard, McDowell, Krueger, Porter, Drob and Anton Garden.

National Campaign Committee: Felix, chairman; Clement, manager, Trager, Levenson, Thomas, Irving Barshop and Drob.

Editors:

The Call—Allard; Socialist Review—deferred.